

Székelyország

«Székely-Udvarhely»

Csik-, Háromszék-, Marostorda-, Torda-aranyos- és Udvarhely-vármegyék partoktól független, székely érdekű újság.

Előfizetési ára: egész évre 10 K, félévre 5 K
negyedévre 2 K 50 f. Egyes szám 16 fillér. Hirdetések díjszabás szerint. Megjelenik minden vasárnap

FELELŐS SZERKESZTŐ:
BETEGH PÁL
LAPTULAJDONOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhelyi, Kossuth-utca 31. sz. Telefon 15. sz. Postatakarékpénztári csekk- és kllingszámla 10489. sz.

Jöjj el!...

(—gh) Ma, vértől is piros pünköszt napján, a rettenetes világháboru 23-ik hónapjában, milliók imádságos ajkáról száll a buzgó fohász: „Jöjj el Szentlélek Isten!...”

— Jöjj el és szállj be mindnyájunk szívébe, hogy a világ összes tájékairól reánk leselkedő, megsemmisítésünkre törekedő ellenségek tömegei felett továbbra is győzedelmeskedjünk!

— Jöjj el árvák gyámola, kesergő édes anyák és özvegyek vigasztalója! Gyujts égi tüzet az elfásult lelkekbe és ébreszd kegyes jóindulatra földi jókkal bíró, az oly rövid életű s mégis önző, kapzsi embereket!

— Jöjj el szívek orvosa, vágd ki a rossz érzéseket a gögös, felfuvalkodott, de azért a legnyomortabb koldussal egyenlően ki-muló, porrá és hamuvá váló egyének szívéből. Csepegtess beléjük jó érzést, hogy lássak és cselekedjék az igazat. Térítsd vissza beléjük az emberbaráti érzelmeket s önts mindnyájunkba isteni erőt a jelen súlyos megpróbáltatások kitartóan dicsőséges elviseléséhez!

— Jöjj el és az öt világrész népei- s nemzeteinek, kik immár oly epedve várják, hozd meg a világbékét! Akik pedig hamis szívvvel, önző és gonosz lelekkel a népek e vágyainak teljesítését hátráltatják, üzd el az utból, hogy végre győzzön az igazság!...

— Jöjj el Szentlélek Isten és ébreszd ránk teljesen, mennyből fényességedet!...

A hős 82-esek.

A cs. és kir. Hadügyminiszterium 1916 január 20-án kiadott 362-ik számú veszteség lajstromába foglalt székelyudvarhelyi csász. és kir. 82-es ezredbeli tisztek és legénység névsora (LXXIII. közl.)

Dénes János pött. 4 sz. Csikvm. Gyergyóújfalu 1889 hadifogoly (Petropawlowsk, Oroszország). — Dézsi Dávid pött. 9 sz. Csikszereda 1891 hadifogoly (Stretensk, Oroszország). — Dimény István őrv. 10 sz. Udvm. Biharczfalva 1884 hadifogoly (Oroszország). — Dombi János őrvezető, c. tizedes 9 sz. Udvm. Abásfalva 1891 hadifogoly (Oroszország). — Domokos Gyula őrvezető 4 sz. Csvm. Várdotfalva 1888 hadifogoly (Oroszország). — Duduj Ádám századdobos 13 sz. Csvm. Bélbor 1883 hadifogoly (Petropawlowsk). — Duka József népf. Udvm. Székelyvárság 1894 hadifogoly (Oroszország).

Egyed Mózes pött. 16 sz. Udvm. Székelyszenterzsébet 1891 hadifogoly (Oroszország). — Elekes Péter 4 sz. Csvm. Ujfalu 1894 hadifogoly (Oroszország). — Eröss Domokos 12 sz. Csikszentmihály 1893 hadifogoly (Oroszország).

Faludi János népf. 4 pót. Szolnokdvm. Nagyiklód 1889 hadifogoly (Pizzighettone, Olaszország). — Fazakas Péter egyévi önkéntes 4 pót. Udvm. Gagy 1884 hadifogoly (Oroszország). — Fehér Antal (Angi) 13 sz. Csvm. Gyergyószentmiklós 1881 hadifogoly (Oroszország). — Ferencz Antal (Antalé) pött. 4 pót. Csvm. Gyergyóremete 1882 hadifogoly (Oroszország). — Ferencz Domokos népf. 1 pót. Udvm. Kadicsfalva 1894 hadifogoly (Oroszország). — Ferenczy Adalbert 10 sz. Székelyudvarhely 1894 hadifogoly (Oroszország). — Fodor Félix 9 sz. Csikrákos 1893 hadifogoly (Oroszország). — Fodor Ignác pött. Csikszentmihály 1885 hadifogoly (Oroszország). — Fodor József őrvezető, c. tizedes Csikrákos 1881 hadifogoly (Oroszország). — Fülel Lajos népf. Székelyudvarhely 1895 hadifogoly (Oroszország). — Fülöp Lajos pött. 4 pót. Udvm. Alsósófalva 1887 hadifogoly

(Oroszország). — Gagy István 4 sz. Udvarhm. Bözöd 1880 hadifogoly (Oroszország). — Gál Barnabás népf. Csikkarczfalva 1894 hadifogoly (Oroszország). — Gál János népf. Udvm. Felsőrákos 1894 hadifogoly (Oroszország). — Gál József 11 sz. Csikszépvíz 1893 hadifogoly (Oroszország). — Gálfi Ferenc egyévi önkéntes őrvezető 4 sz. Udvm. Firtosmartonos 1886 hadifogoly (Oroszország). — Gedő Ferenc 8 sz. Udvm. Etéd 1889 hadifogoly (Oroszország). — Gedő Zsigmond 7 sz. Udvm. Etéd 1893 hadifogoly (Oroszország). — Gegő Sándor 3 pót. Csikdelne 1887 hadifogoly (Petropawlowsk, Oroszország). — Gergely József 10 sz. Csiktaplocza 1892 hadifogoly (Oroszország). — Gergely József 10 sz. Csiktaplocza 1892 hadifogoly (Oroszország). — Gothárd András pött. 3 pót. Udvm. Almás 1883 hadifogoly (Nikolsk-Ussuryisk, Oroszország). — Gránca István 9 sz. Udvm. Székelyzsombor 1893 hadifogoly (Sarapul, Oroszország). — Groza Tódor 5 sz. Szilágyvm. Kegye 1885 hadifogoly (Poseok-Nowokamensky, Oroszország). (Folytatjuk.)

Május 4-én.

József Ferdinánd főherceg Ö Fensége előtt.

Verőfényes, virágos tavasszal, Napkeletre néző vidám arccal, Harci nótát játszó zene mellett, Állott fel a 82-es ezred.

Egyszerre csak néma csend lett, halgal Büszke fejetéssel néz a baka, József Ferdinánd dicső alakja, Ezredesünk mellett megvillana.

Gyönyörű szép tavasz-délelőtt volt, Míg végig nézé az egész tábor. Megverdeste néhány baka vállát, Halk szellőcske szállt s dúdolt nótát.

Nagyon tetszett a humoros székely, Mert tudja, hogy hűn küzd a veszéllyel. Megkérdezett egy párat közüle, Hísz' már oly sok jót hallott felőle

Rég akarta látni e hős tábor, Mely olyan sok vészes zivatarban,

Annyi áldozatos nagy csatában, Diadalra emelte a zászlót...

Néma ajkunk, nem nyil' köszönetre, — Kicsinyek vagyunk mi e szerepre. Székely hálánk másképen nyilvánul: Honfi vérünk soha el nem fajul!

Szent hazánkat, királyunkat védjük. Míg csak lesz egy csöppentésnyi

[vérünk;
Bőven ontjuk, festjük a mezőket, Hirdetjük a székely dicsőséget!

Vad-özönnel ha jön „cserkesz“-fajta, Szétapritjuk diribról-darabra! Jöjjenek bár vérbe fürdő éjjel, Törrel vágunk mindenik szívének!...

Zöld mezőben, virágos tavasszal, Napkeletre néző vidám arccal, Ezt fogadjuk Főnség Te előtted, Harci nótát játszó zene mellett!

Oroszharctér N—i, 1916. május 4

S. Hegyi Sándor,
82-es törzsőrmeester.

Székely hősök.

Csik-, Háromszék-, Marostorda-, Torda-aranyos- és Udvarhelyvármegyékből származó és a világháboruban megsebesült, meghalt vagy hadifogságba jutott hősöknek a hadügyminiszterium veszteség lajstroma alapján összeállított hiteles kimutatása.

LXXV.

Sbunka Vazul pött. 50 gye. Tavm. Nagyaklos 1883 hadifogoly (Pensa, Oroszország). — Stefanucz György pött. 50 gye. Tavm. Aranyosfő 1887 hadifogoly (Oroszország).

Szabó Ferenc szakaszvezető, c. őrmester 50 gye. 16 sz. Tavm. Torda 1885 hadifogoly (Nowo-Nikolajewsk, Oroszország). Szász Sándor tart. őrv. 50 gye. 4 sz. Tav. Szind 1886 hadifogoly (Nowo-Nikolajewsk, Oroszország). Szász Ambrus őrv. 50 gye. 3 sz. Tavm. Várfalu 1888 hadifogoly (Now-Nikolajewsk, Oroszország). — Száv Simon pött. 50 gye. Tavm. Muncsal 1888 hadifogoly (Oroszország). — Sztojka Va-

zul pótt. 50 gye. Tavm. Mezőcsán 1887 hadifogoly (Pensa, Oroszország).

Talai Vazul 50 gye. 12 sz. Tavm. Tordaegres 1884 hadifogoly. — Tatar Gergely tizedes 50 gye. Tavm. Harasztos 1881 hadifogoly (Charkow, Oroszország). — Tatar Jeremiás c. őrzető 50 gye. Tordaavm. Dombó 1883 hadifogoly (Mologa, Oroszország). Todea Simon pótt. 50 gye. Tav. Fehérvölgy 1887 hadifogoly (Oroszország). — Todea Péter Gergely pótt. 50 gye. Tavm. Fehérvölgy 1886 hadifogoly (Oroszország). — Todor Vazul 50 gye. 2 sz. Tavm. Bikalat 1892 hadifogoly (Moskau, Oroszország). — Todorán János pótt. 50 gye. Tavm. Pusztacsán 1890 hadifogoly (Gorbatow, Oroszország). — Togya Gyula tűzér 12 hegyite. 2 üteg Tavm. Pusztaszentmárton 1893 ms. — Triff János 50 gye. 12 sz. Tavm. Felsővidra 1890 hadifogoly. — Trinka I. János 50 gye. Tordavm. Kisaklos 1883 hadifogoly (Oroszország). — Tripon Vaszi 50 gye. 12 sz. Tavm. Magyarcsekelaka 1892 hadifogoly.

Vána József pótt. 50 gye. Tavm. Aranyosivánfalva 1888 hadifogoly (Oroszország). — Varga Sándor 50 gye. 10 sz. Torda 1885 hadifogoly (Orenburg, Oroszország).

Zevla János 50 gye. 8 sz. Tavm. Alsóvidra 1890 hadifogoly (Beresowka, Oroszország).

Helyreigazítás a 132 sz. veszt. lajstromhoz: Major János 50 gye. 15 sz. Tavm. Aranyospolyán 1892 hadifogoly (Nis, Szerbia).

A 167 sz. veszt. lajstromhoz: Halász Ádám 50 gye. 1 gépf. o. Tavm. Harasztos 1886 hadifogoly (Pestschanka, Oroszország). — Kelemen József 50 gye. 4 sz. Tavm. Aranyosgyéres 1888 hadifogoly (Nowo-Nikolajewsk, Oroszország). — Komjatszégi Pál tart. 50 gye. 6 sz. Tavm. Aranyosrákos 1888 hadifogoly (Nowo-Nikolajewsk, Oroszország). Zsána János 50 gye. 5 sz. Tavm. Aranyosrákos 1884 hadifogoly (Nowo-Nikolajewsk, Oroszország).

A 35 sz. veszt. lajstromhoz: Kirschner Adalbert c. őrzető 50 gye. 12 sz. Tavm. Torda 1893 hadifogoly (Spassk, Oroszország).

(Folytatjuk.)

Péter-Pál napja.

— A Vöröskereszt Egylet Péter-Pál napi gyűjtése. —

A Magyar Vöröskereszt Egylet, amely a legnagyobb kiegészítő szervezete a hadseregnek, beszámolóval és kérő szóval fordul a közönséghez. Beszámolóval, mert érzi, hogy számot kell adnia majdnem 2 éves háborus működéséről azoknak, akik oly bőségesen támogatták, de egyúttal kérő szóval is, mert a hosszú háboru határtalan feladatok elé állította és hacsak működését korlátozni nem akarja, kénytelen a közönség újabb áldozatkészségéhez fordulni.

A Magyar Vöröskereszt Egylet mintegy 2000 kórházban 100.000

betegét ápol egyszerre és eddig több mint 1.000.000 katonát részesített ápolásban. Főntartja a tudósító irrodát, mely a harctéren levő katonák hollétéről ad értesítést, a hadifoglyokat gyámolító és tudósító hivatalt, közvetíti a harctéren levő katonák részére az adományokat, anyagilag támogatja a sebesült és beteg katonákat, valamint a harcban elesett hátramaradt családtagjait.

Sebesült katonákat szállít a hadszíntérről, mely célra 9 kórházi vononat áll rendelkezésre. Továbbá szállítja a sebesült és beteg katonákat a vasuti és hajóállomásokról a kórházakba.

A hadszínhelyre küldött vonatokon kívül 165 segesültszállító kocsi, 23 társzekeret, 300 hordágyat és hordszéket, egy 200 ágyas tábori kórházat, tábori kápolnával, tábori raktárakat és fiókraktárakat állított fel.

Hivatásos és önkéntes ápolónöket engedett át szolgálattételre a kórházaknak. Azonfelül kórházat állított fel Szófiában és Konstantinápolyban is.

A jövő programjai még nagyobbak, hiszen a háboru csapásai nem szűntek meg, sőt ellenkezőleg a hosszú háboru fokozta annak a társadalomra gyakorolt hatását. Hogy a Vöröskereszt Egylet hivatásának a jövőben is megfelelhessen, kéri a közönség áldozatkészségét. Péter és Pál napja, június 29-e a Magyar Vöröskereszté. Gyűjteni fognak ezen a napon az ország minden részében: az Alföld rónáin, a hegyek bércein, a dombok vidékein, gyűjteni fognak e napon a templomokban, a hivatalokban, a városi tereken és utcákon, gyűjteni fognak mindenütt, ahol a magyar szent haza érzése él és ahol ezért áldozni tudó becsületes emberek vannak és reméljük, hogy nem fog kitérni a gyűjtés elől senki, mert lehetetlen, hogy egy ember is legyen, aki megtagadja filléreit a sebesült katonák, a háboru borzalmai által sujtott esdeklődőktől. Már pedig a Péter-Pál napi gyűjtés minden egyes fillérje a sebesülteknek, a nyomorgóknak jut. Mint egy ember fog Magyarország egész népe ezen a napon áldozni és azt, amit ad, tulajdonképpen nem a Vöröskeresztnek adja, a Vöröskereszt Egylet csak az ut, amelyen az adományok a legszentebb célhoz jutnak.

A Vöröskereszt Egylet ez uton is kéri a jó lelkű emberbarát és a nagy idők nagy kötelességei elől kitérni nem akaró embereket, tegyék ünneppé a Péter-Pál napot, hogy késő unokák is megemlékezve e napról, azt olyannak lássák, ami dicsőséget és becsületet szerez a mai kornak.

A harctéren mindenki tábori borítékban küldhet és küldjön is hírlapot itthonról.

Az utolsó próba.

— Harctéri katonadal —

Fecskemadár! szállj le hozzám
s vidd el az én levelem!
A babámnak esküvőjén
legalább te légy jelen!

Mondd meg neki olvassa el
és ne legyen hűtelen!

Mert az Isten úgy áldja meg,
hisz' én most is szeretem.

(Szöveg és dallam szerzője:
B. .)

Halálozás.

Szalai Ferencné, született bögözi Szakács Rebi, ez az igénytelen és egyszerű külsejű, — de nagyon jó lelkű — és nemes szívű székely asszony, 60 éves korában, Áldozócsü-törtökön, a mennybe menetel, a megdicsőülés magasztos ünnep-napján hunyta le örökre szeméit és hagyta itt busongó kedveseit, befejezven közhasznú, munkás földi életét.

Temetése június 3-án, szombaton délután volt, akkor sirjánál Bod Károly ny. tanár, ref. lelkész a következő szavakban emlékezett meg róla:

„Búcsuzni jöttem én is, hogy-ha Te, idvezült jó lélek, olyan sokszor ültetted virágot kedveseink sirjára és olyan gyakran diszitetted fel kedves halottaink sirhalmait sok színes és illatos virággal: hálánk fejében tegyék most én is legalább egy virág-szálat a Te koporsódra és hintsek egy maroknyi földet szeretteidre és ránk nézve is oly sötét, oly szomorú és mélyeséges sírodba.

Igen! Búcsuzni jöttem én is, mert olyan rosszul esnék, ha el nem búcsuzhatnám Tőled, aki 42 év óta házunknak és családunknak kevés örömeben, de haj! tengernyi sok bánatában mindég oly igaz részvétellel osztottál és rajtunk oly önfeláldozó odaadással és szíves készséggel segítettél.

Eljöttem én is, mert nagyon fájna, ha búcsuzásunk közben nem köszönhetném meg a te mindenkor készséges, önzetlen és szíves jószágodat!

Nem azért jöttem én, hogy megdicsérjelek, hanem, hogy igénytelen és mégis nemes magatartásodért, alázatos szerénységédért, szelid jó lelkiségédért és szívjószágodért a méltányoló elismerés koszorúját helyezem sírodra.

Eljöttem, hogy Tetemre hívjam ellenségidet, ha voltak, mert jól tudom azt, hogy ellenségeid nem voltak, nem lehettek.

Eljöttem bizonyosságot tenni arról, hogy Téged, szeretteiddel és velünk együtt és rajtunk kívül is még olyan sokan szerettek, becsültek és most sajnálnak és megsiratnak!

De hogyan — hát téged sajnálni és siratni kell?!...

Hiszén Te már boldog vagy, „boldogabb vagy mint azok, kik Tégedet siratnak!”

Hiszén a Te nemes lelked megdicsőülés ünnepnapján szállott vissza az örök béke ama szebb s jobb honába, ahol nincs több kin és több szenvedés!

Én Istenem! be önző is az ember! Hiszén mi nem Téged, hanem magunkat siratjuk.

És az fáj nekünk csupán, hogy Te rajtunk többé nem segíthetsz. És midőn urad, fiaid és menyeid könnyeket hullatnak gyászos koporsódra: ők is mind saját mostoha sorsukat siratják, mert jól tudják, égő fájdalommal érzik és értik azt, hogy benned a hűséges feleséget, a gondos házi asszonyt, az önfeláldozó édes anyát és a legjobb anyóست vesztették el, kinek helye örökre üres marad.

De a Szalainé helye sokáig üres marad a helybeli jótékony Nő- és Vörös-Kereszt Egyesületeknél is, amelyeknek Ő hűséges és igazságos szolgálója volt mindég!

És üres lesz az ő helye e nemes város szegényeinek, gyámatlan özvegyeinek, árváinak és munkaképtelen öregeinek lelkében is, akiknek oly fáradhatatlanul és annyit gyűjtött és akiket olyan sokszor össze gyűjtött és akik ha őt látták jöni, bádgyat szemük föl villant látásán, mert jól tudták, hogy üres kézzel soha se ment feljök, hanem nyújtotta a jobb s nemesebb lelkek szívós áldozat készségéből, ha egyebet nem, legalább egy darabka kenyeret, egy pár fillért vagy biztató jó-szót, ígéretet!

És a Szalainé hamvai előtt még a városi földmivelők társulatának reménységű lobogója is hálás elismeréssel és kegyelettel hajlik meg, mert ennek létre hozásában Ő olyan sokat és olyan hiven buzgólkodott!

Am! de mégse sirassuk többé idvezült halottunkat, se pedig jó magunkat, hanem inkább térjünk haza innen, mint egykor a megdicsőült Jézus Krisztusnak tanítványai — nagy lelki örömmel!

Térjünk vissza a hálaadásnak örömeivel azért, hogy Isten jóvoltából szeretteinek és a társadalomnak javára és a mi javunkra eddig élhetett, hasznosan munkálkodhatott!

Térjünk vissza családi tűzhelyünkhez annak a boldogító hitnek örömeivel, hogy a jó Isten nem hagy el minket, hanem megsegít ezután is és hogy az idvezült nemes lélek immár a fényes mennyországban együtt örvendez azokkal, kiket míg éltek oly gyöngéden ápoltt és úgy szeretett!

Térjünk vissza azzal a meg nem szégyenítő reménységgel, hogy még jöni fog egy szebb és jobb jövő!

Térjünk vissza a szeretetnek azzal az édes örömeivel, amely végtelen, amely mindent elfeled s az eget a földdel összeköti!

Ti pedig szét omló porok! pihenjétek csendesen; álmodjatok édesen! Jó asszony! Isten hozzád! Isten veled!!!

Ámen.

Fatalpu vászoncipő Székelyudvarhelyt.

A világháború sok mindenféle csodát hozott felszínre a gondolkodó ember agysejtjeiből. A székely anyaváros nevéhez fűződik a fatalpu vászoncipő és szaudál, mely — hízélgés nélkül mondható — valóban a cipészipar remeke.

A világháború idejében támadt általános bőrhiány és bőrdrágaság miatt ugyanis póttanyagról kellett gondoskodni. A bőrtalp helyett megkísérelték a fatalpak alkalmazását. Az eddigi kísérleteknek nagy hátránya azonban, hogy a fatalpu cipők igen otromba külsejűek, minden csinososságot és formasságot nélkülöznek. Sehogy sem sikerült a felsőrésznek a talphoz való megerősítése módját tökéletesen megoldani.

Ezt a nehézséget a Bsrcsai Károly és Társai cég, mely „Fatalpu Vászoncipőgyár“-at létesített Székelyudvarhelyt, diadalmasan leküzdötte. Az ő — most már több államban szabadalmazásra bejelentett — fatalpu vászoncipőinek formája csinos, izléses. E mellett a fatalp hajlékony is úgy, hogy a rajta való járás igen kellemes.

E zseniális találmány hivatva van tehát arra, hogy rövidesen az oly mesés árakra felvitt bőrcipőárakat leszállítsa, mert aki egyszer látja, annak tetszését azonnal megnyeri és birni ohajtja a fatalpu vászoncipőt, mely csinosága mellett tartós és a régebbi cipőáraknál nem drágább. Ez pedig a mai viszonyok között igen fontos közérdek, mivel ellenségeinket e téren is fényesen legyőzzük.

Amily örvendetes esemény, hogy a cipőkészítés terén e korszakalkotó találmány a Székelyföld középpontjáról indult hódító útjára, épen oly nagy baj az, mikép a gyártáshoz szükséges elegendő munkaerő még hiányzik. Pedig ezt az akadályt is el kell hárítani. És ha Dr. Bernády György főispán, mint székelyföldi iparfejlesztési kormánybiztos, valamint a székelyföldi iparkamara is megfelelő erkölcsi támogatásban részesíti e fontos, sőt nélkülözhetetlen közérdeket is szolgáló ügyet, akkor egészen bizonyosra vehető, hogy a Székelyföldről nemcsak országos, de világhírű utat fog tenni e fatalpu vászoncipő, mely — ismételjük — szolid, tartós és csinos külsejével a bőrcipőkkel bizony felveheti a versenyt.

Közérdeket vélünk szolgálni tehát akkor, midőn e székelyföldi eredetű találmányt az összes, annak felkarolására illetékes tényezők jóakaratu figyelmébe és támogatásába ajánljuk.

(—gh)

— A „Magyarország“ egyik legjobb politikai napilap, mely a székelyföldi érdekeket is szolgálja. Szerkesztősége és kiadóhivatala Budapest, VI. Teréz-körút 22. sz. a. van.

HIREK.

— **Kincses Erdély ébredez.** Álmos szemeit törülgeti s jövőendő gazdasági életéről kezd elmélkedni — ismét. A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara vette fel most az oly sokszor — sokak által elejtett fonalat és e hó 3-án, az első ülésen is százados mulasztásokról szedték le a leplet. Az erdélyi kérdések egész tömegét állították össze, amelyek mind megvalósításra várnak s ez a nagy sorozat igazolja legjobban, hogy mennyi mulasztás történt a magyar haza keleti részének rovására. Ezek: Erdélynek a nemzeti állam kiépítésének szem előtt tartásával való közgazdasági megerősítése. Ennek eszközei legyenek az új ipartelek, mint magyar kultúra terjesztő központjai, Erdély természeti kincseinek megfelelő iparifeldolgozása, a fémek, kőzetek, bányakövek, föld-nemek, ásványizék geológiai és kémiai megvizsgálása, ismertetése, ipari felhasználása, a vízerők összeírása, monopolizálása, állami elektromos erőtelepek létesítése, az erdélyi ipari vállalkozások fokozottabb mértékben leendő állami segélyezése, altruista iparbank felállítása, állami iparúrtárházak létesítése, ipari munkás telepítések, az iparoktatás reformja, az ipari szakiskolák szaporítása a Székelyföldön, iparostanuló-internátusok és alsófokú erdészeti és kertmunkás iskolák létesítése, technikai fakultás a kolozsvári egyetemen, házi és mezőgazdasági ipari tanfolyamok, a bányaművelés előmozdítása, Erdély hiányzó vasutainak mielőbbi fokozatos kiépítése, a Marosfolyó hajózhatóvá tétele, a Szamos ipari kihasználása, a Mezőség vízzel való ellátása, a földgázzal kapcsolatos iparvállalatok létesítésének előkészítése, a telepítés mikénti megoldása az erdélyi részeken, a folyók szabályozásának fokozatos keresztülvitele, belső gyarmatosítás, az erdélyrészi háziipar kérdése, az erdélyi fürdők fejlesztése, a székely kérdés megoldása és végül a Bukovinába és Romániába kivándorolt csángók és székelyek visszatelepítése.

— **Szende brigadéros kitüntetés.** Fülekelecsényi Szende Ferenc volt 82-es ezredes, a halálfejes székely brigád nagyhirű parancsnokára, ki most már vezérőrnagy-tábornok, bizonyára élénken emlékeznek a „Székelyország“ olvasói és az ötlet szerető székely vitézek. Mint örömmel értesülünk — ezt a kitűnő katonát a király Ő Felseje újabb kegyeiben részesítette, amennyiben az ellenség előtt tanusított bátor és vitéz magatartásáért a legfelsőbb elismeréssel (Signum Laudis) tüntette ki.

— **Egy székely nőegyletről,** a kézdivásárhelyi jótékony nőegyletről érdemes feljegyezni, hogy az elmúlt évben közel tízezer koronát költött legnagyobb részben háborus jótékonyaságokra, hadiárvaik felszerelésére, hadiszükségletek beszer-

zésére, karácson és husvét ünnepeire pedig kisebb-nagyobb segélyt osztott ki a város szegényei között. Ezenkívül tanítatásra is áldozott. A derék nőegylet elnöke: Jakab Istváné, titkára: Tóth Balázs, pénztárosa: Molnár Kálmáné.

— **Mátrai Betegh Böske.** Azt hisszük nem érdektelen, hogy a „Székelyország“ felelős szerkesztőjének színművészeti pályán működő leányáról időnként megemlékezzünk. Hiszen ő is a Székelyföldről való és így beleillik a „Székelyország“ programjába, melynek minden betűjét a székelységért vetjük papírosra. Azzal kezdjük a róla való megemlékezést, hogy tevékeny részt vett az oly fényesen sikerült budapesti gyermeknap fáradtságos és eredményes gyűjtésében az Andrassy-uton, hol Rákosi Szidi asszony személyes vezetésével nyílt pódiumon ő is énekelt, melyről a „Szinházi Élet“ ismét kedvesen írt. Minap a Királyszinházban lépett fel s ezuttal a „Daru-madár ha el szállsz dél felé“ aktuális dalt adta elő — igen nagy sikerrel. Mindenki ritka mély hangját dicsérte és valóságos taps viharral jutalmazta a budapesti közönség. Mostanában úgy a Király-, mint a Magyarszinházban állandóan szerepel. Pünköszt ünnepein pedig, mint rendező és szereplő vesz részt a Margitszigeten tartandó nagyszabású bakfis-napon, melynek műsorán 2000 bakfis működik közre Augusztus és Zsófia főhercegnők védnöksége alatt s csupa arisztokrata leánykák szerepelnek. Az e tárgyban tartott gyűlésről mozifilm is készítették, s valószínűleg a bakfis-napról szintén csinálnak felvételeket.

— **Előléptetések.** Gondoss Gyula százados, székelyudvarhelyi cs. és kir. hadkiegészítő parancsnok, a hozzá beosztott segédmunkások közül Brassay István szakaszvezető, címz. őrmestert — valóságos őrmesternek, Dr. György Gábor tart. őrmestert, címz. tizedest — tizedes, c. szakaszvezetőnek léptette elő. A két kiválóan szorgalmas és tehetséges segédmunkás előléptetése valóban érdemes férfiakat ért s ahhoz szintén gratulálunk!

Jánosfalvi Sándor Mózes

kir. tanácsos, Udvarhelyvármegye nyug. tanfelügyelője, a magyar unitárius egyház tanácsosa, törvényhatósági és közigazgatási bizottsági tag, az udvarhelyi unitár. egyházkör tiszt. f. ü. gondnoka, a székelyudvarhelyi unitár. egyház községi tiszt. főgondnoka, az Udvarhelyvármegyei takarékpénztár r. t. helyettes vezérigazgatója és több egyesület s bizottság érdemes tagja 1916 június 8-án éjjel félegy órakor, 77 éves korában hirtelen elhunyt Székelyudvarhelyt. A természetes székely egyszerűség igazi mintaképe, a közéletnek nélkülözhetetlen munkása szállt sirba. Temetése általános nagy részvét mellett tegnap délután volt. Hült porait a gyászháznál tartott unitárius egyh. szertartás után helyezték el a ref. sírkertben levő családi sírboltba.

— **82-es méhészek.** A székelyudvarhelyi cs. és kir. 82-es gyalogezred rokkant- és üdülőtelepén e hó 4-én vizsgázott a tanfolyamot végzett katonák II. csoportja. Ezuttal megjelent a vizsgán Rothenáry Albert ezredes, Postel Richárd alezredes, Kolombán Lajos tanfelügyelő, Dr. Majthényi Miklós polgármester, Lányi Imre posta- és távirafelügyelő, a vármegyei Méhész-Egylet elnöke is. A tanfolyamokat Gál Imre méhészegyleti titkár vezeti és nagy szeretettel oktatja hallgatóit, míg a műhelygyakorlatokat Józsa Mózes hodgyai székely irányítja. A II. csoportban 31 katona nyert teljes kiképzést. A III. csoport tanfolyamát e hó 8-án kezdték meg.

— **A hólyagos himlő** néhány esete Székelyudvarhelyt is előfordult s e miatt a legszigorúbb hatósági intézkedéseket léptették életbe. Többek között a Nagykükküllő folyóban való fürdést is eltiltották.

— **Kitüntetett 82-esek.** Az ellenség előtt tanusított bátor és vitéz magatartásukért II. oszt. ezüst vitézségi érmet kaptak: Doros György tart. hadnagy, Fister Dragutin főfegyvermester, Jakab Sándor és Radonitz Száva gyalogosok; bronz vitézségi érmet nyertek: Menyhárt Béla őrmester, Istók Domokos szakaszvezető, c. őrmester, Staffel János, Witt Lajos I. oszt. számvevőaltisztek, Kecskés Dénes, Palecek Vencel II. oszt. és címz. I. oszt. számvevőaltisztek, Balló Dénes, Csörgő Vilmos, Benedek Balázs, Csobot András, Lázár Ignác, Csörgő Tamás, Boros Jenő, Hideg Péter, Antal Péter, Biró Imre, Demeter András, Dénes Ákos, László Dénes, Szilveszter Zsigmond, Pálfi Sándor szakaszvezetők, András János, Csézár Mihály, Györgyicze Dénes, Lőrincz Sámuel, Nagy Albert, Toth István, Tamás Mózes, Bencze Sándor, Nagy József, Kiss István, Ferenczi István, Angi Sándor, Veres János tizedes, címz. szakaszvezetők, Lukács József, Ambrus Szilveszter, Bács István, Gál Imre, Rácz Sándor, Biró Elek, Sándor Gábor, Firtos Lajos, Nikodem József, Gergely Márton, Csató Károly, Kristály Ferenc, László János, Raman István, Kedei Pál, Jonask Miklós, Czerják Ferenc, Szócs György, Todorán András, Baróti József, Sklenár Ferenc, Kénesi János, Albert Máté, György Ignác, Kolombán György, Szócs Dénes, Mihálydeák István, Horváth József, István András, Bilibók Bockor, Petri János, Baricz Dénes, Veres János, Sárpatoki Ferenc, Benkes Ferenc tizedesek, Simó Ignác, Kelemen András, Kosztándi János, Barabás György, Both Lajos, Tanászl Péter, Dávid Lajos, Balácsi János, Fiala Ferenc, Farkas Lajos, Tamás Lázár, Kolombán Ignác, Tamás János, Gálfi Károly, Jánosi István, Sándor László, Benedek András (egyévi önkéntes), Kerekes Ágoston, Kelemen Lajos, Balácsi Ferenc őrmester, c. tizedesek, Bodó Imre, Kelemen Lőrinc, Czár Albert, Pekár Béla, Mezei Ignác, Zimmermann János, Csacs Lajos, Székely János,

Handarik Mihály, Szócs István, Csikó Simon, Okos Dénes, Márton Lajos, Görös István, Szász Ambrus, Zöld Alajos, Lőrincz István, Kovács Domokos, Kovács Lajos, Ambrus József, Pító György, Fodor Gáspár, Kovács Domokos örvezetők, Ábrahám Péter, Vajda Miklós, Bene József, László Kálmán, Szóke József, Boldizsár Imre, Biró Mózes, Bedő Lajos, Portik G. Antal, Demeter Péter, Pál Balázs gyalogos, c. örvezetők, Demény János, Hegyi Lajos, Szócs Dénes, Schilha Antal, Boros István, Sárosy János, Puji György, Bálint Ábrahám, Jakocs Géza, Ilyés Ferenc, Ferencz Mihály, Barabás Jenő, Demeter Lajos, Nyirő Dávid, Ilyés János, Baróti Ferenc, Petres Imre, Szász Dénes, Imecs Dénes, Ötvös Domokos, Kubalik József, András Antal, Kosza Lázár, Bartis Ferenc, Simó Jenő, Kánya János, Benedek Domokos, Borbély Ákos, Köllő András, Salamon Gábor, Fülöp Miklós, Máté András, Solyom József, Lukács János, Bencze György, Karda János, Dobos Ferenc, Hadnagy Simon, Balázs Dénes, Ozsvát Sándor, Gáspár Béla, Molnár Sándor, Nán Miklós, Csik György, Szász János, Dándu Vaszi, Szócs Dénes, Csenger András, Bernát Tamás, Keresztes Dénes, Ülkei Béla, Fikó János, Peti Dániel, Both Sándor, Szakács Elek, Petrula János, Ráduly Mihály, Jakab Elek, Both György, Dániel Vencel, Koszti János, Dobandi Péter, Fülöp Ferenc, Boros Balás, Demeter József, Kövecsi Mózes, László Márton, Dándu Vaszi, Czifra Vaszi, Piczi Lajos, Veress Ferenc, Koszti András, Portik Antal, Balácsi Ákos, Kedves András, Fencsali Béla, Pap László, Sikó Tamás, Benke Sándor, Lőrincz József, Albert Dénes, Bara György, Balácsi Domokos, Sándor Mózes, Kotranek Alajos, gyalogosok, Katona Sándor tart., Bálint Dénes pótt. gyalogosok, Fodor Sándor, Szász János, Tankó Károly, Kövecsi Mihály, Trimpfa Miklós, Miklós József népf. gyalogosok, Vizi József tiszt. szolga.

— **A magyarországi munkások rokkant és nyugdíjgyletének székelyudvarhelyi 138-dik számú fiókpénztára** folyó hó 12-én délután 3 órakor az állami elemi leányiskolában (Király-utca) évi rendes közgyűlést tart, amelyre az egyetlen tagjait, ez uton tisztelettel meghívjuk. Székelyudvarhely, 1916 június 4-én. Duka András elnök. Kedves István jegyző. Tárgysorozat: 1. A fiók pénztár választmányának jelentése az elmúlt évről és felmentvény megadása. 2. A központ évi jelentése és a zárszámadás elfogadása. 3. A küldöttek gyűlésére egy küldött és pótküldött választása. 4. Új tisztviselők választása. 5. Esetleges indítványok.

— **Natonai előléptetések.** Rothenary Albert ezredes, a székelyudvarhelyi cs. és kir. 82 es ezred parancsnoka Czontha Gyula, Hegyi Zsigmond és Engi Dénes gyalogosokat — örvezetőknek léptette elő.

— **Szénatermés.** A munkaerő kiányában kaszálatlanul maradható fűvek lekaszásához — ha a termést a tulajdonosok a hadügyigazgatás céljaira kötelezőleg átengedik, a hadbiztosság megfelelő munkáscsoportokat bocsát rendelkezésükre. Az ilyen szénát mm.-két 5—6 K árért a katonai kincstár átveszi, sőt a féltermésért is lekaszáltatja a fűvet. Bővebb felvilágosítás a községi előljáráásoknál nyerhető.

„Székely vasútat.” a székelyeknek!

Székelyek!

A nemsokára két éves világháború — melyhez hasonló még nem volt a világ fejjállása óta — reánk, székelyekre óriási terheket rótt.

A hazafias kötelességeket a székely nemzet bámulatos áldozatkészséggel teljesítette. Ez tehát a történelem feljegyzésére való.

Igen ám, de hogyan lehetséges a feljegyzés? Ugy, hogy mindenki írja le a világháború kezdete óta vele történeteket hűen, igazságosan úgy, ahogyan tudja és még emlékezetében van.

Történelmi időket élünk. A legaprólókabb részlet is érdemes a feljegyzésre, hogy azokból az arra hivatott írók egészét, maradandó emléket alkotsanak az utókor számára.

Az ember élete mulandó **tettei** azonban — különösen e nevezetes időszakban — **örökre megmaradnak, de csak úgy, ha azokat a krónikások feljegyzik...**

Ezt jól jegyezze meg mindenki... **Az a maradandó tehát csupán, amit írásban foglalva, hátra hagyunk az utóknak** Egyéb, mint a szó elhangzik, a semmiségbe vesz és idők multával maga az események hőse sem fog saját tetteire is hiven emlékezni.

Székely nemzetünk két lelkes, eddig alkotott becses műveikben is örökre élő krónikása: *Benedek Elek* és *Gabl Mózes* a Székely Egyesület megbízásából arra törekszik, hogy a dicsőséges haditettekben oly rendkívül gazdag székely nemzet fiainak, honleányainak a világháború alatt végzett dolgait, áldozatkészségét örökéletivé tegyék megirandó munkájukban.

Ehhez az adatokat nekünk, mindannyiunknak kell összehordanunk, mert csakis így remélhetjük, hogy olyan egész mű örökítse meg a székely nemzet világháborús küzdelmét, amely a fényes eredményhez valóban méltó legyen.

Ezek az adatok pedig a következők:

1. A harctéren küzdő székely katonák olyan levelei, amelyek fajunk erős lelkét, hősi indulatát, kötelességtudását jellemzik.

2. Az egyes újságokban megírt harci epizódok, melyeknek szereplői

székely katonák voltak.

3. Felemlítése *névszerint* azoknak a családoknak, melyekből apa és fiú (estleg több fiú) vett és vesz részt a világháborúban.

4. A vitézségi éremmel kitüntetettek azon ténykedésének részletes leírása, a mellyel magukat érdemessé tették a kitüntetésre.

A „Székelyország” az eddig hátsábjain napvilágot látott sok és igen becses adatokat, hazafias készséggel bocsátja rendelkezésére a székely nemzet lánglelkű, nagyérdemű krónikásainak. S amint eddigelé közölte, úgy ezután is bármily csekély értékűnek látszó, de a székelyekre vonatkozó háborús ténykedésekről a legnagyobb készséggel megemlékezik épen azért, hogy így a történetírás adatait az arra illetékesek birtokába juttassuk.

Hazafias bizalommal, székely testvéri szeretettel kérjük tehát úgy a különböző harctéren levő véreinket, székely atyánkfiait, mint az lánthon levőket, hogy a szent cél minél szélesebb körű elérésében támogatni szíveskedjenek — az adatoknak a „Székelyország”-hoz való beküldésével.

Ne higgye senki azt, hogy amit Ő tud, más is tudhatja. Bármily kis értékűnek tartja a maga részéről a tudott részletet, közölje azt velünk, mert — ismételjük — csakis így alakulhat ki az eseményeknek nagy egész képe.

Félre az álszemérmeskedéssel, a tulzolt szerénységgel! Most nem az egyén, hanem a székely nemzet vitézi tetteiről van szó. Itt az egyén csak puszta szereplője, megtestesítője lehet a nemzet hősiességének.

Ez az igazság. Így nézze mindenki a hadi ténykedések leírását és ezért tartsa hazafias kötelességének a valódi adatokat a „Székelyország” szerkesztősége Székelyudvarhely címére, akár pedig Benedek Elek, a Székely Egyesület titkára Budapest, VIII. Bérkocsis-utca 16., a nyári hónapokban májustól szeptember végéig: Kisbaczon (Udvarhelyvm.) címre

minél előbb beküldeni.

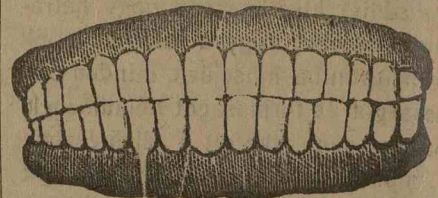
Székelyek! Nemzetünk becsületes, önzetlen küzdelmeit örökítjük meg. Ez pedig honfiai kötelességünk!

Rajta tehát, mutassuk meg, hogy e téren is helyt állunk; a történetíróknak pedig van és lesz mit feljegyezzenek székely hőseinkről!

Hazafias üdvözléssel:
a „Székelyország”
szerkesztősége.

Nyomtatta és kiadja **BETEGRH PÁL**
könyvnyomtató int. Székelyudvarhely.

Fogászati műterem

Springer M.

Brassó, Lóciac 10. sz. l. em.

Van szerencsém a nagyérdemű közönséggel tudatni, hogy **műtermemet áthelyeztem** a fenti cím alá.

Végzek minden a fogászat terén előforduló teendőket u. m.: mindenféle **fogtömést** (plombálást) és **fogsainálást**.

Ugy egyes fogakat, mint egész fogsort rágásra használhatóan a gyökérnek a szájból való eltávolítása nélkül. Ugyisint **arany** foglalattal, vagy **platinával** is.

Arany fogkoronát, hidmunkát szájpadlás nélkül, valamint a szájából ki nem vehető. Nem jól illő fogsorok átalakítását is.

Minden munkát a legjobb kivitelben készítek.

Fog- és gyökérhuzást a legkényelmesebb bánásmód mellett eszközölök.

Kiváló tisztelettel:

SPRINGER M.

áll. vizsgázott fogtechnikus.

Hármas méhkaptár (országos méretű) **előnyös árban átvethető. Ugyanitt sodrony fejtvédő és más méhészeti eszközök is eladóak. Cím e lap kiadóhivatalában.**

NEMESEK

UDVARHELYVÁRMEGYE

NEMES CSALÁDJAI

©© Szerkesztette: **Pálmay József** ©©
családtörténetíró Marosvásárhely,
Magyarország címeres könyvének ügy-
vezető szerkesztője.

Ára füzve 16 korona. Kapható **Betegh Pál**
könyvkiadónál SZÉKELYUDVARHELYT.
E díszesen kiállított, **családi címerekkel**
dusan illusztrált mű, igen becses család-
történeti adatokat foglal magában.